

VESTFOLD, TELEMARK OG BUSKERUD STATSADVOKATEMBETER

Politimester Ole B. Sæverud
Sør-Øst politidistrikt
Postboks 2073
3103 Tønsberg

REF.:

VÅR REF.:

DATO:

05.12.2025

RAPPORT ETTER OPPFØLGNING AV FJORÅRETS TILSYN AV FELLES STRAFFESAKSINNTAK(FSI)

1. Innledning

Høsten 2024 gjennomførte Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter et tilsyn av Sør-Øst politidistrikts Felles straffesaksinntak (FSI). Tilsynet kom i stand som følge av et innledet fagledelsessamarbeid med Agder statsadvokatembeter og Hedmark og Oppland statsadvokater, som gjennomførte tilsvarende tilsyn for sine politidistrikter etter samme mal. Det ble utarbeidet individuelle tilsynsrapporter, men med en felles del der funn ble sammenlignet. Vår tilsynsrapport forelå den 5. desember 2024.

Kapasiteten til å etterforske straffesaker var, og er, fortsatt under et sterkt press. I de senere år har andelen saker som henlegges uten etterforskning øket på landsbasis, samtidig som at oppklaringsprosenten synker. Som også påpekt i fjorårets rapport, er høy oppklaringsprosent en kvalitetsmarkør og distriktene er bedt om å forsøke å finne forklaringer på den synkende oppklaringsprosenten og iverksette egnede tiltak som kan sikre en høyere oppklaring, særlig for de prioriterte saksområdene.

Begrunnelsen for fjorårets tilsyn var for å tilegne oss oversikt over de prioriteringer som gjøres ved straffesaksinntaket, herunder se hvilke saker som påtaleavgjøres og etterforskes på FSI og hvilke saker som settes ut til etterforskning på andre avdelinger. Ut fra de funn som ble gjort, ville vi forsøke å bidra med veiledning, tiltak og faglig utvikling for å sikre at politidistriktets straffesaksbehandling holder både nødvendig kvalitet og samtidig er tilstrekkelig effektiv.

Under fjorårets tilsyn hadde embetene et særlig fokus på tre grupper av henleggelsesformer, som samlet utgjorde om lag 90% av alle henleggelsene foretatt ved FSI;

- Henleggelse som følge av manglende kapasitet (kode 025/078)
- Henleggelse som følge at det ikke var rimelig grunn til å iverksette etterforskning (kode 022/106)
- Henleggelse som følge av manglende opplysninger om gjerningspersonen (kode 014)

Utfordringene med oppklaringsprosent og kapasiteten til å etterforske saker er fremdeles en av våre største bekymringer. Vi ønsket derfor å følge opp fjorårets tilsyn hva gjaldt FSI. Årets oppfølgingstilsyn ble begrenset til gjennomgang av sentrale tall, samt konkret gjennomgang av bruk av enkelte henleggelseskoder.

Også ved årets tilsyn har det vært et forutgående samarbeid mellom de statsadvokatembeter som med virkning fra 1. januar 2026 vil inngå i det nye Sør statsadvokatembete. Det er utferdiget likelydende bestillingsbrev, men både tilsynet av det enkelte politidistrikt og tilsynsrapportene vil være individuelle etter dags embetsgrenser.

Vårt tilsyn ble gjennomført i uke 46 med en intern oppsummering i uke 47. Deltagende fra embetet var førstestatsadvokat Anne Katteland, samt statsadvokatene Petter Sødal, Alf Martin Evensen, Trine Erdal og Åsmund Yli.

2. Status for 2025

2.1 Endringer ved FSI

Hva gjelder antall ansatte, har ikke politidistriktet meldt om større endringer i inneværende år.

I forhold til tilgjengelighet har det i 2025 vært en endring ved at distriktet har fått etterforskere inn som støtte til FSI KO på kveldsvaktene i ukedagene, samt på dag- og kveldsvakter i helgene.

Av planlagte endringer er det opplyst at FSI påtale skal bli en egen seksjon fra 2026, så snart en seksjonsleder er på plass. Videre er det ansatt ytterligere en politiadvokat som starter i januar 2026, som medfører at seksjonen vil være fullt bemannet i henhold til målsetningen på 24 jurister i tillegg til fagveileder FSI påtale. Det er videre en ledig hjemmel ut over de 8 ansatte politifaglige etterforskningslederne. Politidistriktet har som målsetning å få ansatt en i denne stillingen primo 2026.

2.2 Andelen avgjort straffesaker ved FSI i 2024, samt første halvår 2025

Fra politiets svarbrev fremkommer følgende tall:

Påtaleavgjørelser		
	2024	1.halvår 2025
Sør-Øst totalt	43544	22008
FSI	27221	13354
Andel FSI	62,5 %	60,7 %

Positive avgjørelser FSI		
	2024	1. halvår 2025
040 FORELEGG	3748	1725
041 SIKTELSE (TILSTÅELSESDOM)	707	452
042 TILTALEBESLUTNING	63	30
043 PÅTALEUNNLATELSE	682	394
044 KONFLIKTRÅD	15	17
40-koder totalt	5215	2618
Andel av avgjørelser ved FSI	19,2 %	19,6 %
Andel av avgjørelser i distriktet	12,0 %	11,9 %

Henleggelses FSI

	2024	1. halvår 2025
010 HENL FORHOLDET IKKE STRAFFBART	191	161
014 Henl mangl oppl om gj person	12834	6205
015 HENL PGA FORELDELSE	5	1
016 AVGJORT UTENFOR STRAFFESAK	693	330
017 HENL MANGEL PÅ BEVIS	53	21
021 STILLET I BERO-STRPL 250	1	0
022 HENL IKKE RIM GR UNDERSØKE	1453	709
024 Avvist Økokrim påtinstr § 35-4	1	
025 Henl uforholdsm ressursbruk	1562	944
026 HENLAGT SOM ÅPENBAR GRUNNLØS	7	1
028 HENLAGT, INTET STRAFFB. FORH.	17	7
029 Henl bagatellmessig	4	2
050 HENL ANM. FORH IKKE STRAFFBART	43	23
051 HENL MIST UNDER 15 ÅR	8	0
058 HENL BEVISETS STILLING	1754	793
059 Henl strl(1902)\$228/(2005)\$271	15	6
061 HENL ANDRE LOVBESTEMTE GRUNNER	18	17
062 Henl bagatellmessig	54	31
064 HENL PGA MISTENKTES DØD	26	18
065 HENL TVIL OM TILREGNELIGHET	26	13
067 HENL PGA FORELDELSE	9	1
078 Henl uforholdsm ressursbruk	2134	973
103 HENL INTET STRAFFB FORH BEVIST	269	131
104 HENL SOM ÅPENBAR GRUNNLØS	2	4
106 HENL IKKE RIM GRUNN UNDERSØKE	819	338
172 Henl overf forvaltn strpl §71c	2	0
Henleggelser totalt	22000	10729
Andel av avgjørelser ved FSI	80,8 %	80,3 %
Andel av avgjørelser i distriktet	50,5 %	48,8 %

Distriktet opplyser å følge utviklingen i avgjørelsene tett ved at en straffesaksanalytiker lager månedlige rapporter som distribueres til de ansatte gjennom et "Nyhetsbrev for FSI". Videre er det tema på seksjonsmøter og på fagdager. Og dertil blir tallene jevnlig kommentert i PSV.

Gjennom 2025 er både andelen mottatte anmeldelser og andelen påtaleavgjørelser økt ved FSI.

Hva gjelder de positive påtaleavgjørelsene, har ikke politidistriktet lyktes med sin målsetning for 2025 om å øke andelen. Distriktet forklarer dette med den nære sammenhengen med etterforskningskapasiteten på FSI, og at denne ikke er økt i inneværende periode. Distriktet påpeker en kontinuerlig jobb med å frigjøre etterforskningskapasiteten på FSI, blant annet ved et samarbeid med UP om økte antall avhør på stedet i trafikksakene, samt at det også gjennomføres flere avhør på stedet i andre sakstyper av patruljene. Per i dag er en stor andel av FSI porteføljen trafikksaker, særlig kjøring i påvirket tilstand.

Statsadvokaten er, som politiet, av den oppfatning at oppklaringsprosenten ved FSI bør være høyere. Og at tallet over for lang tid har ligget for lavt. Både gjennomgangen av saker under tilsynet, og ikke minst vår generelle klagebehandling, viser at det er svært begrenset etterforskning som skal til for at en rekke saker i stedet kan resultere i positive påtaleavgjørelser.

2.3 Klager over henleggelser i 2024 og første halvår i 2025

Politidistriktet oppgir i sitt svarbrev at i hele 2024 kom det inn 752 klager over saker henlagt. Av disse ble 180 omgjort av politiet av eget tiltak. I tillegg ble 72 saker omgjort av statsadvokaten.

For første halvår av 2025 kom det inn til sammen 406 klager. Av disse ble 90 omgjort av politiet på eget tiltak. I tillegg ble 43 saker omgjort av statsadvokaten.

Tallene anses således som relativt stabile, og viser at om lag 30 % av alle henleggelsene enten omgjøres på eget initiativ eller av statsadvokaten. Etter statsadvokatens syn er dette en så høy andel av saker at det kan stilles spørsmålstegn ved tidsbruken og kvaliteten ved de opprinnelige påtalevedtakene.

2.4 Henleggelse grunnet mangel på kapasitet, ikke rimelig grunn til å iverksette etterforskning og ukjent gjerningsperson for 2024 og første halvår av 2025

Følgende tallmateriale er innrapportert fra politiet:

Henleggelse IRG, ukjent gjerningsperson og uforholdsmessig ressursbruk								
	2024				2025			
	Andre	FSI	Andel FSI	Andel av total	Andre	FSI	Andel FSI	Andel av total
014 Henl mangl oppl om gj person	638	12834	95,3 %	29,5 %	313	6199	95,2 %	28,2 %
022 HENL IKKE RIM GR UNDERSØKE	65	1453	95,7 %	3,3 %	17	709	97,7 %	3,2 %
025 Henl uforholdsm ressursbruk	76	1561	95,4 %	3,6 %	21	943	97,8 %	4,3 %
078 Henl uforholdsm ressursbruk	565	2135	79,1 %	4,9 %	210	974	82,3 %	4,4 %
106 HENL IKKE RIM GRUNN	423	819	65,9 %	1,9 %	195	338	63,4 %	1,5 %
Totalt	1767	18802	91,4 %	43,2 %	756	9163	92,4 %	41,6 %

Tabellen viser antall saker avgjort med de etterspurte henleggelseskodene ved FSI og andre organisasjonssenheter i henholdsvis 2024 og første halvår i 2025. Kolonnen "Andel FSI" viser hvor stor andel av henleggelsene innenfor hver kode som ble avgjort ved FSI. Kolonnen "Andel av total" viser hvor stor andel henleggelsene ved FSI utgjør av det totale antall avgjørelser i distriktet.

For 2024 ble altså 8,5% av distriktets saker avgjort av FSI som følge av manglende kapasitet til å etterforske, 5,2% som følge av at det ikke ble ansett å foreligge rimelig grunn til å undersøke om det forelå et straffbart forhold og 29,5 som følge av manglende opplysninger om gjerningspersonen.

I første halvår 2025 avgjorde FSI 8,7 prosent av distriktets saker som følge av manglende sakskapasitet, 4,7% som følge av at det ikke forelå rimelig grunn og 28,2% som følge av manglende opplysninger om gjerningspersonen.

Statsadvokaten er bekymret for en stadig høyere prosentmessig andel av politidistriktets straffesaker som blir henlagt som følge av manglende kapasitet. I 2023 ble 5,4 % avgjort på dette grunnlaget. I 2024 økte andelen altså betydelig til 8,5 % av sakene. Utviklingen har fortsatt for første halvår der tallet er 8,7 %. Som tidligere påpekt herfra, vil dette tallet variere og det vil etter statsadvokatens vurdering kunne være akseptabelt i perioder hensatt til etterforskningskapasiteten i distriktet. Andelen må søkes å holdes lavest mulig, og distriktet kan ikke over tid innrette sin virksomhet med at et betydelig antall saker henlegges på dette grunnlaget.

2.5 Statsadvokatens gjennomgang av henlagte saker fra september 2025

2.5.1 Ikke rimelig grunn til å iverksette etterforskning (henleggelseskode 022/106)

Vi har gjennomgått 60 saker av ulike kategorier, blant annet tyverier, bedragerier, trusler, hensynsløs adferd og skadeverk.

Det var intet å bemerke til henleggelse og kodebruk i 54 saker.

I fire saker forelå det åpenbart straffbart forhold med ukjent gjerningsperson, og kode 022 skulle derfor ikke vært anvendt selv om det var riktig å henlegge sakene. Disse sakene skulle vært henlagt med kode 014.

En sak gjaldt truende og plagsom adferd i en barnehage, både overfor personale og barn. Bevisene i saken tilsier at denne ikke skulle vært henlagt, og i alle fall ikke med kode 106, men i tilfelle med kode 058. Saken ville vært klar til påtaleavgjørelse med et minimum av supplerende etterforskning.

Ytterligere en sak skulle vært henlagt med kode 058 eller 078.

3.5.2 Manglende kapasitet (henleggelseskode 025/078)

Vi har gjennomgått 100 saker henlagt på disse grunnlagene, med et representativt utvalg av de mest vanlige lovbruddene.

Bedragerier

Hva gjelder mindre bedragerier, i hovedsak begått over nett via finn.no eller lignende, er hovedfunnet at dette er korrekte avgjørelser, gitt distriktets ressursituasjon vel å merke.

Det største avviket gjelder de saker der den anmeldte gjerningspersonen enten har flere lignende saker som tidligere er henlagt på samme grunnlag, som på avgjørelsestidspunktet har flere lignende saker som ikke er avgjort eller som tidligere gjentatte ganger er dømt for lignende forhold. Dette var tilfelle i 30% av de sakene som ble gjennomgått. Etter vårt syn skal ikke disse sakene da henlegges etter dette henleggelsesgrunnlaget. Og det er også disse henleggelsene som vi historisk sett har omgjort etter klage fra en fornærmet. Dette er saker politiet bør ha oversikt over og følge opp, krever gjennomgående lite etterforskning og som også vil bidra til en høyere oppklaringsprosent.

Skadeverk

I de skadeverksakene som ble gjennomgått har politidistriktet gjennomgående brukt henleggelsesgrunnlaget med rette.

I en av sakene burde det imidlertid også vært opprettet en sak på kroppskrenkelse som følge av opplysningene i anmeldelsen og den burde vært satt på etterforskning all den tid gjerningspersonen var identifisert, samt at han tidligere var straffet flere ganger for delvis likartet kriminalitet.

Tyverier

Tyverisakene som ble gjennomgått var gjennomgående henlagt med rette etter dette henleggelsesgrunnlaget.

Etter vårt syn burde det kun vært iverksatt noe etterforskning i en av disse sakene. Den konkrete saken gjaldt tyveri av smykker for et stort pengebeløp fra en kvinne på 90 år ved at noen hadde klart å ta seg inn i hennes leilighet, formentlig under påskudd av pågående arbeid med å bytte vannrørbytte utenfor leilighetskomplekset hun bodde i.

Lov om hundehold

Statsadvokaten har gjennomgående heller ingen spesielle merknader til politiets avgjørelser i disse sakene.

Av sakene som ble gjennomgått var det kun en av sakene der etterforskning burde vært igangsatt. I det konkrete tilfellet skyldes dette ikke ubetydelige skader på både personer og dyr.

For øvrig var det gjennomgående en mangel ved disse sakene at det ikke fremkom om det var vurdert eller gjennomført oversendelse til forvaltning hund.

Våpenloven

Samtlige saker gjennomgått etter denne kategorien gjaldt bestilling av diverse voldsprodukter fra utlandet (spretterter, kniver osv.). I samtlige saker ble våpnene korrekt inndratt og henleggelsene fremstår korrekte. I den sammenheng kan det også vises til at i en av sakene hadde den samme mistenkte også bestilt et elektorsjokkvåpen og saken ble da korrekt avgjort med et forelegg.

Kroppskrenkelser, frihetsberøvelse og trusler

Vi har gjennomgått til sammen 9 saker i disse kategoriene.

Samtlige av de nevnte kategorier er handlinger som gjennomgående bør prioriteres og etterforskes. Og selv om det kan tenkes anmeldelser som kan henlegges etter dette grunnlaget, tilsier vår gjennomgang at ingen av de gjennomgåtte sakene burde vært avgjort på dette grunnlaget. Det er delvis tale om alvorlige forhold, de mistenkte er navngitt og det forefinnes vitner i flere av sakene. I de sakene er det få og enkle etterforskningsskritt som skulle til for at gjerningspersonen kunne straffes. Og dels er det tale om saker som er feilkodet som trusler eller som skulle vært henlagt på et annet grunnlag.

I en av de gjennomgåtte trusselsakene var det også fremsatt uttalelser som kunne være hatefulle utsagn, men det var ingen logg i saken som tilsier at dette var noe som var tatt med i vurderingen når saken ble besluttet henlagt.

Etter vårt syn bør distriktet vise en enda større varsomhet med å henlegge disse forbrytelseskategoriene på et slikt henleggingsgrunnlag fremover.

Trafikksaker

Vi gjennomgikk også enkelte trafikksaker, som i det vesentligste var henlagt med rette. En sak gjaldt en utenlandsk statsborger som hadde kjørt meget fort, men hvor henleggelsen likevel fremstår riktig. Et tilfelle av svært stygg kjøring, hvor denne var filmet, og som klart burde vært fulgt opp av politiet.

2.6 Klager over saker henlagt med begrunnelse manglende kapasitet eller ikke rimelig grunn til å iverksette etterforskning

Politiet opplyser at for 2024 ble 27 saker av disse kategoriene omgjort på eget initiativ som følge av klage. Dertil ble 11 henlagte saker omgjort av statsadvokaten.

For første halvår av 2025 ble 10 henlagte saker i disse kategoriene omgjort av politiet på eget initiativ, mens ytterligere 9 ble omgjort av statsadvokaten.

3. Oppsummering

Overordnet viser gjennomgangen at FSI i store trekk både har henlagt de riktige sakene og benyttet seg av korrekt henleggingskode, hvilket statsadvokaten er tilfreds med.

Særlig i gjengangertilfellene må politiet imidlertid ut fra både allmennpreventive og individualpreventive hensyn prioritere sakene.

Videre bør det vises betydelig varsomhet med å henlegge voldslovbrudd og andre forbrytelser som verner av den personlige frihet og fred på både 022/106 og 025/078.

Vi er fortsatt bekymret for andelen saker som blir oppklart i avgjørelser fra FSI. Og vi ser at mange av de gjennomgåtte sakene med enkle grep kunne ha resultert i en positiv avgjørelseskode og slik sett bidra til en høyere oppklaringsprosent, samt økt befolkningens tillit til politiet.

Videre er vi bekymret for at en stadig høyere prosentmessig andel av politidistriktets straffesaker blir henlagt som følge av manglende kapasitet. Andelen må søkes å holdes lavest mulig, og distriktet kan ikke over tid innrette sin virksomhet med at et betydelig antall saker henlegges på dette grunnlaget.

Vi vil avslutningsvis takke for samarbeidet rundt inspeksjonen og ønsker distriktet lykke til videre med det viktige arbeidet.

Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter

Åsmund Yli
Statsadvokat

Kopi:
Riksadvokaten
Politidirektoratet
Påtaleleder Kjell Johan Abrahamsen
Politiinspektør Guro Siljan